

Stenogrammid

XIII Riigikogu, VIII Istungjärk, infotund

Kolmapäev, 26.09.2018, 13:00

Toimetatud

13:00 Infotund

1. 13:01 Eesti maine

2. 13:10 Teadus- ja arendustegevuse rahastamine

3. 13:17 Väimela kanala rajamise riskid

4. 13:25 Ettevõtete seisukohtadega arvestamine

5. 13:35 Riiklikud investeeringud ja ehitusturg

6. 13:44 Danske panga rahapesu uurimine

7. 13:51 Eelarve 2019 ja majanduskonjunktuur

13:00 Infotund

13:00 Esimees Eiki Nestor

Tere päevast! Infotund. Kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Ennast registreeris kohalolevaks 37 Riigikogu liiget. Infotunnis on Vabariigi Valitsuse liikmed: peaminister Jüri Ratas, majandus- ja taristuminister Kadri Simson ja loodetavasti jõuab siia ka tervise- ja tööminister Riina Sikkut. Annan võimaluse ühe lisaküsimuse esitamiseks.

1. 13:01 Eesti maine

13:01 Esimees Eiki Nestor

Esimene küsija on Jürgen Ligi, esimene vastaja peaminister Jüri Ratas. Jürgen Ligi, palun!

13:01 Jürgen Ligi

Aitäh, härra peaminister! Eesti maine on saanud pleki seoses Danskega. Õelge, mis te isiklikult olete teinud selleks, et see plekk sealt maha saada olukorras, kus paljud inimesed ja institutsioonid püüavad seda teha teenimatult suureks! Mõtlen siin Eesti riigi mainet.

13:02 Peaminister Jüri Ratas

Austatud Riigikogu esimees! Hea Riigikogu! Head külalised! Hea küsija, kõigepealt ma väga tänan selle küsimuse tõstatamise eest! Ma olen teiega nõus: selline rahapesuskandaal Eesti mainele kasu kindlasti pole teinud. Ja ma arvan, et Eesti mainet peame hoidma kõik, kõik Eesti inimesed, kaasa arvatud Riigikogu liikmed, valitsuse liikmed, ametnikkond. See on, ma arvan, meie igapäevane töö. Te küsite, mida ma isiklikult olen teinud. Ma olen teinud kõik selleks, et ... Õeldakse ju, et tuleb õppida. See on kõige parem, kui me õpime teiste vigadest ja jätame ise vead tegemata. Ma arvan, et täna tuleb vaadata, mis olid need vead perioodil 2007–2015, siis saame samasuguseid vigu tulevikus vältida. Kas need sammud, mis tänaseni on tehtud, on piisavad, et sellise rahapesu tõenäosus ei kordu enam mitte kunagi? Minu meelest need on olulised sammud.

Me oleme arutanud kabinetis erinevaid algatusi, mida selleks tuleb teha, küsitlenud ja kuulanud Finantsinspektsiooni, Politsei- ja Piirivalveametit, kes nende temadega ju iga päev tegelevad. Samuti oleme kokku leppinud, et homme, kui valitsuse istung lõpeb, me läheme edasi selle rahapesujuhtumiga.

Loomulikult tuleb lisaks nn töös olevatele sammudele astuda veelgi samme, olgu rahvusvahelisel tasandil, olgu riigisisel tasandil, olgu infovahetuse tasandil.

13:03 Esimees Eiki Nestor

Jürgen Ligi, palun!

13:03 Jürgen Ligi

Aitäh! Härra peaminister! See on hea uudis, et te seda arutate. Nii tulebki teha. Iseenesest inimesed, kes valdkonda tunnevad, kujutavad tegelikult üsna hästi ette, mis on juhtunud ja mida saab veel teha. See on mõneti juba õpitud õppetükk selles mõttes, et asi on lõpetatud. Ja regulatsioonide valikud, see, mida võiks regulatsioonides muuta, on ka enam-vähem ära kirjeldatud. Aga minu küsimus on ikkagi ainult maine kohta. Teie asetäitja siin Riigikogus, õiguskomisjoni esimees, ja mitmed inimesed võitlevad koos nendega, kes püüavad seda teha just nimelt Eesti riigi suureks veaks, mis juhtus ühes kommertspangas ja millele jälile sai just nimelt Eesti järelevalve – ainult Eesti, mitte Taani. Öelge, kas on oodata ka, et te sellise Eesti riigi maine määrimise aitate ära lõpetada?

13:05 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kui ma nägin selle infotunni küsimuste esitajaid ja küsimuste sisu, siis ma lootsin väga, et ka teie püüate praegu poliitilise dimensiooni kõrvale jätta. Igal juhul mina seda teen. Te teate hästi, et te olite sellel perioodil valdkonnaga väga tihedalt seotud, olgu rahandusministrina, olgu ka Finantsinspektsiooni nõukogu esimehena. Mina ei tõsta näppu ega pilku teie poole, et öelda, et teie olete süüdi. Seda ma kindlasti ei ütle.

Mis puutub sellesse, mis toimub väljaspool Eestit, siis ma toon oma isikliku kogemuse. Olin eelmisel nädalal Austrias Salzburgis, kus toimus Euroopa Liidu tippkohtumine ja mitteametlik Euroopa Ülemkogu istung. Seal nii mõnigi ametikaaslane tuli juurde ja küsis, mis seis on Danskega ja mida sellega seoses tehakse. Ma arvan, et me peame arutlusele võtma kõik õppetunnid perioodist 2007–2015.

Finantsinspektsioon minu teada pöördus mitmeid kordi toonaste erinevate nimedega pankade poole. See vastab tõele. Miks seda korralikult ei kuulatud, eks tulebki selles rahvusvahelises koostöös selgitada. Mina ei oska öelda, kui tõsiselt toona näiteks valitsuskabinet seda arutas või kas ta üldse arutas. Nüüd me oleme seda arutanud mitmeid kordi ja nagu ma ütlesin, me jätkame seda arutelu homse päeva jooksul. Sellised rahapesuskandaalid ei tohi kindlasti Eestis korduda. Nii või teisiti saavad need välismeedias kajastuse ja kahjuks negatiivse.

13:07 Esimees Eiki Nestor

Urmas Kruuse, palun!

13:07 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt peaminister! Te kindlasti olete kolleeg Jürgen Ligi suhtes ebaõiglane. Vähimalgi määral ei ole tema kindlasti selle poliitilise debati ülestõstja, mis puudutab Danske rahapesujuhtumit. Aga mind hämmastab üks asi. Me oleme kuulnud väga selgelt Finantsinspektsiooni väga selgeid sõnumeid ja isegi Taanist oleme kuulnud, et Eesti poolt anti signaali. Loomulikult tekib küsimus, miks Taani pool sellele ei reageerinud. Minu arvates oleks ääretult oluline, et ka riigi ja valitsuse strateegilise kommunikatsiooni raames tegeldaks väga intensiivselt sellega, et Eesti mainet puhtaks pesta. Te vastutate tegelikult nii koalitsiooni kui oma erakonna liikmete ees. Mida on teil plaanis selles suhtes ette võtta?

13:08 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Te vist ei kuulanud minu vastust või ei tahtnud seda kuulata. Ma ei rääkinud debatist üldiselt, ma rääkisin tänasest infotunni küsimusest. Eeskätt oli see tingitud eelküsija teisest küsimusest, kui ta vihjas Jaanus Karilaidile ja õiguskomisjonile. Ma arvan, et see ei ole mingisugune vale tegu, kui Riigikogu liikmed tahavad seda teemat samuti arutada ja uskuda, et sellised rahapesujuhtumid tulevikus võimalikud ei oleks. Ma ütlesin Jürgen Ligi küsimuse peale, et ta oli sellel ajal väga pikalt rahandusminister, aga ma ütlesin ka, et mina kindlasti ei tõsta ei näppu ega pilku tema poole, et öelda, et tema vastutab. Ma ütlesin, vastupidi, et me peame sellest perioodist õppima, mis tehti valesti, mida ei

tehtud piisavalt. Aga me ei saa öelda, et Eesti midagi ei teinud. Ma rõhutan ka teile, et Finantsinspeksioon tegelikult pööras sellele teemale mitmeid kordi tähelepanu. See, et me aastal 2015 leidsime mitteresidentide osas lahenduse, on ka kindlasti oluline sõnum, et peale seda enam sellist rahapesu toimuda ei saa.

Teie vihjasite oma küsimuses – ja õigesti vihjasite! – minu poliitilisele vastutusele. Loomulikult, ma teen täna kõik selleks, et õppida nendest kogemustest, mis olid, ja teha kõik selleks, et tulevikus selliseid võimalusi Eestis tegutsevates finantsasutustes olla ei saaks. See eeldab koostööd rahvusvahelisel tasandil, aga ka Eesti-siseselt. Kas toona tehti poliitiliselt piisavalt või mitte, seda ma hetkel ei oska hinnata.

13:10 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

2. 13:10 Teadus- ja arendustegevuse rahastamine

13:10 Esimees Eiki Nestor

Nüüd küsib Krista Aru ja vastab peaminister Jüri Ratas. Krista Aru, palun!

13:10 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud peaminister! Te olete mitmel rahvusvahelisel ja ka kodumaisel foorumil õigusega rõhutanud teadus- ja arendustöö ning innovatsiooni tähtsust Eestile. Kuidas väljendub selle tähtsuse rõhutamine järgmise aasta riigieelarves? Kas Teadus- ja Arendusnõukogu, mille esimees te olete, on muutnud oma otsust teadus- ja arendustegevuse finantseerimise külmutamise kohta ja kas me nihkume lähemale juba aastaid tagasi seatud eesmärgile finantseerida teadus- ja arendustegevust summaga, mis moodustab 1% riigieelarvest?

13:11 Peaminister Jüri Ratas

Austatud Riigikogu liige Krista Aru! Ma jätkan mõttega, mida ma olen juba korduvalt öelnud ja mille ma soovin ka teile välja öelda: aitäh teile! Alati, kui siin tuleb juttu teadus- ja arendustegevusest, siis mulle isiklikult esimese rahvasaadikuna tulete silme ette teie oma malbe naeratusega. Ja kui ma seda infotundi ette valmistasin, siis ma ei pidanudki seda teist küsimust lugema. Kui ma nägin, et Krista Aru küsib, siis oli teada, et see kindlasti peab olema seotud teadus- ja arendustegevusega.

Nüüd, mida me TAN-is oleme muutunud. Enne, kui ma lähen rahalise dimensiooni juurde, ütlen, et järgmisel aastal ei ole teadus- ja arendustegevus mitte ainult Haridus- ja Teadusministeeriumi küsimus. Valdkindlikult on see samuti Sotsiaalministeeriumi küsimus, Maaeluministeeriumi küsimus ja MKM-i küsimus, et järjest rohkem ja rohkem teadusesse panustatakse. Me kindlasti liigume selle eesmärgi suunas ja on tehtud põhimõtteline otsus, et 2019. aastal projekti- ja baasrahastuse suhe ei ole mitte enam 60 : 40, vaid on 50 : 50.

Vastates teie küsimusele rahastuse kohta, ma kindlasti võtan TAN-i löögi alt välja. Te nimelt ütlesite, et TAN tegi otsuse, et me ei vii seda osakaaluprotsenti kõrgemale. Ei, TAN ei ole sellist otsust teinud. TAN-i otsus, TAN-i liikmete otsus on, et rahastamine tuleb igal juhul viia 1%-ni. See samm peab olema edaspidi ka protsentuaalselt suurem. Mida ma täna saan teile otsa vaadates öelda? Kui lubate, ma annan eelarve siin üle vähem kui tunni aja pärast. Eelarves pannakse 2019. aastal 2018. aastaga võrreldes teadus- ja arendustegevusse Eesti riigis juurde 10% ja see tähendab ca 20 miljonit eurot. Aitäh!

13:13 Esimees Eiki Nestor

Krista Aru, palun!

13:13 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud peaminister, aitäh selle vastuse eest! Ma läheksin meie diskussiooniga edasi. Kas valitsus on selleks valmis ja kas Teadus- ja Arendusnõukogu on arutanud, et

prioriteetsetes teadusvaldkondades – on see siis materjaliteadus, on see siis e-arendused või hoopis kaasaegne ehitus või tuumiktaristud – tuleks asutada uusi programme? Kas prioriteetsete valdkondade, näiteks rakendusteaduse arendamiseks luuakse uusi võimalusi?

13:13 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Tõesti on arutelu all, mis suunad peaksid olema prioriteetsena välja toodud. Tuleb tunnistada, et need arutelud on läinud natukene kahte eri suunda. On neid, kes ütlevad, et tõesti peaks fokuseerima teatud teadusvaldkondadele, ja on neid, kes ütlevad, et me peaks ikkagi arendama teadust edasi nii laiapõhjaliselt kui võimalik. Mis ei tähenda seda, et fokuseeringut jääma ei pea. Nüüd, need arutelud TAN-is on toimunud. Minul on olnud au olla Teadus- ja Arendusnõukogu liige aasta ja kümne kuu jooksul. Ma olen täiesti veendunud, et need arutelud jätkuvad. On valitud välja konkreetseid valdkondasid, mida võiks järgmistel perioodidel eriti rahastada. Neid arutelusid on olnud ja neid saab kindlasti tulevikus ka olema. Aga öelda, et see on lõplik nimekiri – selleks küll praegu valmisolekut ei ole.

13:14 Esimees Eiki Nestor

Anne Sulling, palun!

13:14 Anne Sulling

Aitäh, hea istungi juhataja! Hea peaminister! Peaaegu aasta tagasi, 5. detsembril möödunud aastal te ütlesite siinsamas Riigikogu puldis: "Ma ütlen teile silma vaadates, et igal juhul töötan ma selle nimel, et Eesti avaliku sektori panus teadus- ja arendustegevusse kasvaks." Möödunud nädalal tegi ERR intervjuu Helir-Valdor Seederiga ja me saime kõik kuulda, et teadus- ja arendustegevuse kulutused jäävad järgmisel aastal samale tasemele kui käesoleval aastal. Ilmselt viitas ta protsendile SKT-st. Ma väga loodan, et te töötasite kõvasti selle nimel, et seda protsenti siiski kasvatada, et see oleks lähemal riigi eelarvestrateegias toodud 1%-le 2019. aastaks. Paraku vahel juhtub, et tööle ei järgne tulemust. Minu küsimus teile ongi: mis teie hinnangul sai takistuseks selle 1% poole liikumisel?

13:15 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kindlasti on minu lause 26. septembril 2018. aastal sama: ma töötan loomulikult selle nimel ja ma pean oluliseks, et avaliku sektori osakaal teadus- ja arendustegevuse eelarves saaks olema 1%. Vaatan teile seda öeldes silma ka, kui lubate. See, mille eelarve reaalselt praegu välja veab, on 0,81%. Igal juhul ma julgen väita, et see on iga kord TAN-i arutelus kas ühe või teise nurga alt laual, kuidas seda protsenti suurendada.

Krista Arule ma vastasin, et rahalises mõttes me oleme seda teinud. Kui me võrdleme 2018. aasta eelarvet, kui baas oli ca 200 miljonit, ja järgmist aastat, siis see summa on ca 220 miljonit. Kasv on 10%. Tõsi, kuna SKT ja Eesti majandus kasvab – ja siin on taas hea võimalus öelda aitäh Eesti ettevõtjatele, Eesti inimestele –, siis see protsent nende 20 lisamiljoni mõjul ei muutu ja on 0,81%.

Teine küsimus, mis on kogu aeg laual olnud, on see, kuidas erasektorit kaasa tõmmata. Ma arvan, et see võiks olla tõsise debati teema enne Riigikogu valimisi, mis ikkagi võiks olla see motivatsioon, et erasektor rohkem panustaks.

Enne proua Krista Aru küsimusele vastates ma ütlesin ka, et teadus- ja arendustegevuse raha ei ole mitte ainult HTM-i mure, ma tõin välja näiteks ka MKM-i. Aga vastates teie küsimuse viimasele osale, miks see näitaja ikkagi ei ole 1%, nendin, et eks tuleb vaadata minevikku. 17 aasta jooksul ei suudetud seda viia 1%-ni. Nüüd me oleme läinud edasi. Tõsi, me ei ole 1% veel kätte saanud, aga ma olen kindel, et selles suunas liigutakse. Aitäh!

13:17 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

3. 13:17 Väimela kanala rajamise riskid

13:17 Esimees Eiki Nestor

Ja nüüd küsib Arno Sild ja vastab ikka peaminister Jüri Ratas. Arno Sild, palun!

13:18 Arno Sild

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud peaminister! Meil kõigil on värskelt meeles tants Tartusse kavatsetud tselluloositehase ümber. Nüüd on samasugune probleem tekkinud Võrumaal Väimelas, kus kohalikud inimesed on vastu Väimela külla 300 000-lisele kanakarjale kanala rajamisele. Mul on selline küsimus: kas on põhjalikumalt uuritud selle sobivust sinna, kui kaugel need uurimise asjad on? Missugune on valitsuse seisukoht selles osas?

13:18 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile, hea Riigikogu liige Arno Sild! Enne ma ütlesin siin Krista Arule aitäh teadus- ja arendustegevuse teema tõstatamise eest. Mulle sümpatiseerib väga ka teiega debateerimine põllumajanduse ja maaelu küsimustes. Te olete minu meelest hoidnud neid teemasid alati südames ja seda näitab ka selle küsimuse esitamine. Tõsi on, et valitsus ei ole arutanud, mis saab Väimela kanakasvanduse rajamisest, küll aga valitsus lähtub sellest seisukohast ja põhimõttest, mis ühelt poolt tuleneb Euroopa kohaliku omavalitsuse hartast ja näeb ette, et kohalikud omavalitsused on autonoomsed, ning teiselt poolt räägib ka meie põhiseaduse peatükk XIV kohalike omavalitsuste autonoomiast.

Mis ma tahan sellega öelda? See planeerimisküsimus on selgelt ju kohaliku omavalitsuse pärusmaa. Te tõite tselluloositehase paralleeli, aga seal oli ju protsess hoopis teine. Seal kõigepealt Vabariigi Valitsus algatas eriplaneeringu, millele oli väga tugev vastuseis Tartu linnast: Tartu linnapea oli vastu ja volikogu oli vastu. Peale seda valitsus kaalus asja, arvestades majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnategureid. Praegu ma saan aru, et teie toote selle Väimela kanakasvanduse puhul välja rahva hääle, kohaliku omavalitsuse elanike hääle. Aga see on minu meelest Võru valla küsimus, mida nad selles planeerimismenetluses teevad. Ma ikkagi lähtun sellistel juhtudel ühelt poolt talupojalooikast, aga ka seadusandlikust poolest. See on kohalike omavalitsuste pädevuses olev küsimus.

13:20 Esimees Eiki Nestor

Arno Sild, palun!

13:20 Arno Sild

Aitäh! See on kohaliku omavalitsuse küsimus küll, aga asi ongi selles, et tänaseni ei ole seda ei vallavalitsuse ega volikogu tasemel üldse arutatud, aga igasugu planeeringutes on see juba sees. Inimesi teebki ärevaks, et kuidas siis niimoodi, et juba planeeringutes sees, aga ei ole täpset ülevaadet, kas see ikka sobib sinna – kuidas seal sõnnikumajanduse asjad ja kõik muud lahenevad. Nii et peaks kuidagimoodi kaasa aitama, et see asi saaks tõesti objektiivselt lahendatud.

13:21 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Kui te lubate, siis ma oskan teile lihtsalt soovitada ühte asja, mis minu meelest on nii põhiseadusega kui ka Riigikogu kodu- ja töökorra seadusega täielikult kooskõlas. Kui keegi, näiteks teie, härra Arno Sild, on Eesti kõrgeima võimu ehk rahva poolt rahvaesindajana siia valitud, siis tuleb tal Riigikogu liikmena – ka minul on olnud au seda tööd teha, aga võrreldes näiteks praeguse Riigikogu esimehega lühikest aega – vaadata pilti ikkagi laiemalt. Minu meelest ei saa jääda ainult oma valimispiirkonnale keskendumata, vaid tuleb vaadata kahteteist piirkonda ehk kogu Eestit. Kui teil on see Väimela kanakasvanduse rajamise küsimus südames, siis teie kiri, teie kohtumine seal kohaliku kogukonna, omavalitsuse ja vallavolikoguga oleks kindlasti asjakohane.

13:22 Esimees Eiki Nestor

Urmas Kruuse, palun!

13:22 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt peaminister! Te ise mainisite Tartu tselluloositehase juhtumit. Ja selles kontekstis ma arvan, et see on üks väga hea ja õpetlik näide, kui käpardlikult võib ühte planeeringut lahendada. Tegelikult see viide tuli teie enda sõnavõtust. Kui kohalik kogukond jäetakse põhilises faasis kaasamata, siis on tulemus ette teada. Kas teie arvates võiks selline lähenemine ja see halb näide pikas perspektiivis mõjutada võimalikke investeeringuid? Kohalikel inimestel on tekkinud

umbusk, nad ei usu riigi tarka juhtimisse ja see võib tähendada ka seda, et tulemata jäävad võib-olla väga head ettevõtlusinvesteeringud, mida maapiirkond tegelikult vajab, nagu teiegi olete öelnud. Kas te seda viga tunnistate?

13:23 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! No te panite nüüd Riigikogu liikmena oskuslikult oma küsimusse kokku Võru valla ja Väimela kanakasvanduse ja riigi eriplaneeringu ja Est-Fori. Aga püüan seda natuke lahti harutada ja teile vastata. Kõigepealt, kui me võtame põhiseaduse, siis selle § 44 ütleb väga selgelt, et kodanikel on õigus saada infot. Kõige parem võimalus selleks on detailplaneering, mis näeb ette kolm etappi kuni kehtestamiseni välja. See näeb ette avalikustamist, näeb ette avalikke debatte ja selle kanakasvatuse rajamise korral ka ette keskkonnamõjude hindamist. See analüüs peab siis aitama võtta lõpliku seisukoha.

Nüüd, Est-Fori puhul ma saan aru, et teie olete selle toetaja. Vähemalt mulle tundus selle küsimuse põhjal, et teie arvates on sellist majandusharu Eestis vaja. Endise Tartu linnapeana te kindlasti tunnete selle kandi olusid paremini. Loomulikult, vee- ja metsaressurss, taristu, infrastruktuuri lähedus on selliste ettevõtete investeeringute puhul olulised. Teie järeltulija, näete, on aga olnud sellele plaanile kategooriliselt vastu, kuigi Tartu Ülikooli vastne rektor on öelnud, et tegelikult analüüsi võiks lõpuni viia. Nagu te teate, on valitsus otsustanud, et see eriplaneering lõpetatakse.

Aga ma ütlen selle täna siin teie ees välja – ja selles mõttes me oleme teiega ju, ma arvan, ühes paadis –, et Eestisse on väga vaja selliseid investeeringuid, mis võimaldavad meie puitu väärindada kordades rohkem, kui on praegune võimekus. Aga loomulikult – selles mõttes oli Arno Silla tähelepanek õige – see peab sündima kohaliku kogukonna ja kohalike omavalitsustega koostöös.

13:25 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

4. 13:25 Ettevõtete seisukohtadega arvestamine

13:25 Esimees Eiki Nestor

Küsib Taavi Rõivas, vastab peaminister Jüri Ratas. Taavi Rõivas, palun!

13:25 Taavi Rõivas

Aitäh, austatud juhataja! Hea peaminister! Ma alustan oma küsimust tsitaadiga tööandjate manifestist ja see tsitaat algab nii: "Viimaste aastate pidevad maksumuudatused on kõigi maksumaksjate seas külvanud segadust ja umbusku riigi suhtes. See on hävitanud moraali ja mõjunud halvasti kogu riigi maksulaekumisele. Maksudega katsetamine tuleb lõpetada." Ma usun, et kõik me, kes me käime mööda Eestit ringi ja kohtume sadade, kui mitte tuhandete inimestega, tunnetame, et maksudega on mindud nii sõna otseses mõttes kui ka ülekantud tähenduses üle piiri. Kas teil peaministrina on julgust ja meelegindlust tunnistada, et üht-teist on ka valesti läinud ja võib-olla need maksumuudatused, mis te nii suure hooga aastal 2017 ette võtsite, on tegelikult ebaõnnestunud?

13:26 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, austatud Riigikogu liige! Hea Taavi, kui tohib, siis ma kõigepealt soovin siit valitsuse loožist palju õnne sünnipäeva puhul ja palju edu ja palju jõudu teile! Ja kindlasti aitäh selle eest, mis teie olete teinud Eesti riigile ja Eesti inimestele! Teie alustasite tsitaadiga, auväärt Riigikogu liige, ja lubage ka minul oma vastust alustada tsitaadiga. Tsitaadi algus on selline: "Ma ei soovi diskuteerida selle kohatu, imperatiivses stiilis manifestiks kutsutud teksti üle. See lõhub sidusust meie ühiskonnas. Usun, et manifesti autorid ei esinda Eesti ettevõtjate enamuse mõtteid." See seisukoht on esitatud 7. septembril 2010 Äripäevas, tsitaadi autor on toonane peaminister Andrus Ansip.

Mina ütlen, vastupidi, et ma võtan tööandjate tänavust manifesti "Ajaga võidu" tõsiselt. Ma arvan, et see on tõsine dokument ja see on hea kahekõne, milles rõhutakse valupunktidele, aga ka headele kohtadele. Teie tõite välja just maksupoliitilised aspektid. Ma pean tunnistama, et väga paljud ettevõtjad üle Eestimaa on meid kiitnud. Me oleme Riigikogu liikme Aivar Sõerdiga sellel teemal mitmeid kordi debateerinud. Kui võtta näiteks majutusasutuste käibemaks, siis aasta 2016 lõpus, kui teie olite

peaminister, oli kindel suund see tõsta 14%-ni. Uus valitsuskoalitsioon nägi ette, et see tõus jääb ära, see käibemaks jääb 9% peale. Ja see kehtib siimaani. Selle eest on meid väga palju kiidetud. Samas, tööandjate manifest näeb ette, et tuleb jätkata erastamist. Sellel sajandil ... Mul saab aeg täis, kindlasti me debateerime edasi, siis ma lähen ka oma vastusega edasi.

13:28 Esimees Eiki Nestor

Taavi Rõivas, palun!

13:28 Taavi Rõivas

Aitäh, hea peaminister, ja suur tänu õnnesoovide eest! Aga vaatamata meie isiklikule heale läbisaamisele ma olen jätkuvalt kriitiline teie poliitika suhtes. Nimelt, tööandjad tegelikult tegid ju teie valitsusele väga konkreetse ettepaneku ja see ettepanek on, tsiteerin veel kord: "Teha konkreetsete vigade parandused ja seejärel analüüsida, kas Eesti maksusüsteem vajab suuri ja ulatuslikke muutusi või mitte." Nad ütlevad selles manifestis ühemõtteliselt, et kõik need muudatused, mis võeti ette selleks, et seisak lõpetada, nii nagu teie seda põhjendasite, on tegelikult osutunud valeks. Ja tagantjärele me teame, et 2016. aastal, mida teie seisakuaastaks nimetasite, kasvas majandus tervelt 3,5% ehk see oli väga korraliku kasvu aasta. Kas te selles küsimuses olete valmis oma viga tunnistama?

13:29 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma ütlen veel kord, et praegune valitsus võtab tööandjate seisukohti, seda dokumenti väga tõsiselt. Võtame kas või tööandjate kulutused töötajatele, soov vabastada need erisoodustusmaksust. See on tehtud. Ma ei tea, miks selle vastu 17 aastat oldi. Võtame edasi. Te räägite maksutõusudest. Neid vigade parandusi on ju tehtud ja mina ei ole kindlasti see, kes ütleb, et me oleme parandanud ainult eelmiste valitsuste vigu. Tõsi, neid on ka tehtud, aga me oleme parandanud ka praeguse valitsuse teatud vigu maksupoliitikas. Eelmisel valitsusel oli väga jõuline soov tõsta selle aasta alguses diislikütuse aktsiisi. 2016. aasta novembris me otsustasime, et diislikütuse aktsiis selle aasta algusest ei tõuse. Mõelge, kui see oleks tänaste maailmaturu kütusehindade juures samuti Eesti maksukomponenti hinnas suurendanud! Ma arvan, see ei oleks olnud hea sõnum meie majandussektorile, meie inimestele.

Mis puutub alkoholipoliitikasse, siis me oleme oma vigu korrigeerinud, alkoholiaktsiisi tõusud ära jätnud. Tegime seda selle aasta 1. veebruaril ja teeme järgmise aasta alguses ja ka 2020. aasta alguses. Aga me oleme korrigeerinud ka eelmise valitsuse alkoholipoliitika vigu, näiteks kange alkoholi aktsiisi tõstmise puhul.

Tööandjate manifest, millele te viitasite, ütleb seda, et Eesti maksukoormus jääb alla 35%. Ja kui vaadata täna üle antavat järgmise aasta eelarvet, mille loomulikult Riigikogu peab vastu võtma, siis näeme, et maksukoormuse protsent on tänavu 33,6 ja prognooside järgi aastaks 2022 see langeb 3,1%-ni. Aga loomulikult, kui võib-olla eriarvamusi välja tuua – teie ütlete ju, et tööandjad näevad ühtmoodi, valitsus teistmoodi –, siis ühte ma ütlen küll. Manifestis soovitakse, et kõrgharidus muudetakse tasuliseks. Ma igal juhul arvan, et kõrgharidus ja ka arstiabi ei pea sõltuma sissetulekust, need peavad olema kõigile kättesaadavad.

13:32 Esimees Eiki Nestor

Üks täpsustav küsimus on. Jaak Madison, palun!

13:32 Jaak Madison

Aitäh, austatud Riigikogu istungi juhataja! Austatud peaminister! Mulle tuleb meelde aasta 2015, kui värske valitsus otsustas aprillis ja mais hüppeliselt kütuseaktsiisi tõsta. Aasta hiljem pidi tööandjate keskliit selle tõttu pöörduma valitsusjuhi härra Rõivase poole palvega langetada aktsiise, kuna diislikütuse keskmine hind oli 10 senti kallim kui Lätis. Paraku soovitati toona inimestele säästlikumaid autosid osta. Kindlasti vaatasid paljud tööandjad lootusrikkalt uue valitsuse poole – ehk võetakse samme, arvestades turu konkurentsitingimusi, eriti meie naaberriikides valitsevat olukoda. Praegugi on kütus meie naaberriikides odavam ja Eesti on kaotanud väga palju miljoneid. Mis põhjusel jättis valitsus järgmise aasta riigieelarvet koostades kasutamata võimaluse langetada eelkõige kütuseaktsiisi, et olla võimeline konkureerima Läti ja Leedu turuga?

13:33 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kui lubate, ma paar hetke kulutan eelmisele küsimusele vastamiseks, sest see puudutab tegelikult ka teie küsimust. Sotsiaalpartneritega, olgu nad tööandjad või ametiühingud, on meil parem dialoog. Mul on väga hea meel, et esimene kord juba 22. mail toimus kolmepoolne kohtumine peaministri juures, kus olid esindatud nii tööandjad kui töövõtjad. Viimane kohtumine toimus siin nädalapäevad tagasi. Osalesid ka tervise- ja tööminister Riina Sikkut ning haridus- ja teadusminister Mailis Reps. Ma tsiteerisin enne kunagist peaministrit ja tahan öelda, et meie kahekõne ja suhtumine tööandjate manifesti on hoopis teistsugune.

Mul jäi enne vastus pooleli, aga jah, manifestis on tehtud ka ettepanek, et riik võiks oma ettevõtteid erastada. Teatud osas me oleme ju seda teinud. Võtame näiteks Tallinna Sadama börsile viimise, et just Eesti elanikud saaksid neid aktsiaid osta. See on minu meelest hea näide majanduse elavdamisest ja järjekordselt on küsimus, miks siis sellel sajandil see on esimene kord.

Nüüd, vastates teie küsimusele aktsiisipoliitika kohta, ma ütlen niiviisi, et jaa, erinevad aktsiisilaugetused olid laual, aga laual polnud mitte ainult nende fiskaalsed mõjud, vaid ka sisulised mõjud. Ja laual olid ka küsimused, kuhumaani siis tuleks aktsiise langetada. Diislikütuse aktsiisi osas meil tegelikult nii väga enam ei tule konkureerida Lätiga, vaid juba Leeduga. Me näeme, et Leedu hinnatasand on palju madalam kui Lätis ja Eestis. Ja lauale jäi otsus, et arvestada tuleb ka teisi eesmärke, mis ühiskonnas on: õpetajate palga tõus ja palgatõus teistes sektorites. Ja just sellise eelarve tervikuna me suudame Riigikogule esitada.

13:35 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

5. 13:35 Riiklikud investeeringud ja ehitusturg

13:35 Esimees Eiki Nestor

Küsib Külliki Kübarsepp, vastab majandus- ja taristuminister Kadri Simson. Külliki Kübarsepp, palun!

13:35 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea esimees! Hea minister! Õiguskomisjonis oli arutelu all idapiiri väljaehitamine, kus tulid jutuks mitmed Siseministeeriumi signaalid, et riigi poolt on see ehitusturg üsna kitsas. Sellega seoses ma soovin teie käest küsida lähima viie aasta perspektiivi kohta. Millises mahus ja milliseid objekte riik juba projekteerib ja ehitab? Milline on see reaalne kulu, mida me riigina kanname järgmise viie aasta jooksul, ja kui palju Euroopa Liidust tuleb selleks vahendeid juurde?

13:35 Majandus- ja taristuminister Kadri Simson

Aitäh väga asjakohase küsimuse eest! Kahjuks pean ütleva, et mis puutub küsimuse teise osasse, kui palju tuleb Euroopa Liidust vahendeid, on praegu veel läbirääkimised käimas. Nimelt algab ülejäämisel aastal Euroopa Liidu uus finantsperiood ja me oleme ära kaardistanud, millised võivad olla sealsed Eesti võimalikud osakaalud. Me eeldame, et me saame endiselt päris palju toetust ka infrastruktuuriobjektide jaoks, aga läbirääkimised lähevad lukku siis, kui kõigis küsimustes on kokkuleppele jõutud. Näiteks vastselt uuendatud teehoiukavas on aastate 2021 ja 2022 objektid veel lahti jäetud, sest nii nagu eelmisel finantsperioodil, kavatsime me ka järgmisel perioodil Euroopa Liidu raha ka suurte infrastruktuuriobjektide rajamiseks kasutada.

Meie eelarve ettenägemise võime on neli aastat. Nii on eelarvestatud suuremad objektid ja nii saab teehoiukava kohta öelda, et jätkub töö neljarealiste maanteede ehitamisel kolmel põhisuunal. Senimaani on kõige kaugemale jõutud Tallinna–Tartu suunal, aastal 2022 valmib Kose–Mäo lõik ja sellega väheneb Tallinna–Tartu või Tartu–Tallinna vahemaa viie kilomeetri võrra. Aga tööd on projekteerimisel ja juba ka rahastatud nii Via Baltica suunal kui ka Tallinna–Narva neljarealise maantee ehitamisel. Lisaks sellele toimub Maanteeameti haldusalas pidevalt ka kohaliku tähtsusega tugimaanteede uuendamine ja oleme taastanud vahepeal kärbitud kruusateede mustkatte alla viimise summad. Järgmisel neljal aastal peaks igal aastal raha riigi kruusateede katmiseks mustkattega olema 7,5 miljonit.

13:38 Esimees Eiki Nestor

Külliki Kübarsepp, palun!

13:38 Külliki Kübarsepp

Aitäh! Minu suur soov on see, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium hoomaks tervikpilti, mis Eesti riigis suurinvesteeringutega toimub. See ei puudata ainult Rail Balticut, kindlasti on vaja mõelda ka idapiirile. Rahandusministeeriumis, ma tean, proovitakse leida investeeringuid maakondlike teenusekeskuste jaoks, neid tuleb ju uusi ehitada. Kõige selle tagajärg on, nagu Siseministeerium ka idapiiri puhul selgelt välja ütleb: meil on selgelt tööjõu puudus. Me ei suuda Eesti riigis kõikide nende objektidega samal ajal tegeleda. Kas te olete seda mõju analüüsinud? Millised on tagajärjed, kui me kõiki neid projekte hakkame korraga arendama, nii majanduslikus mõttes kui tööjõu poole pealt vaadates? Ja kui te tunnetate, et tööjõu puudus on tõsine probleem, siis tõenäoliselt peame eelarves kogu aeg arvestama tööde kallinemisega. Kui suure protsendiga te kogu aeg arvestate? Näiteks 11 aastaga idapiir välja ehitada ei ole normaalne, aga ...

13:39 Esimees Eiki Nestor

Aitäh!

13:39 Külliki Kübarsepp

... ehk tuleb arvestada sellega, et tööjõu puuduse tõttu see venib veel pikemaks.

13:39 Majandus- ja taristuminister Kadri Simson

Aitäh! Tõepoolest, seda, kui suure osa Eesti sisemajanduse kogutoodangust moodustab ehitussektor – arvestatakse nii riiklikke tellimusi kui ka erasektort –, jälgitakse pidevalt. Võib öelda, et buumiaastatel enne eelmist kriisi moodustas ehitussektor ligi 10% meie SKT-st. Kriisi ajal see osakaal kahanes ja nüüd, viimastel aastatel on jõutud sellise optimaalse tasemeni, mis on 7% SKT-st. Ka enne kriisi ja enne kuumenemist oli 6–7% selline optimaalne tase.

Nüüd, mida me praegu näeme? Näeme ka seda, et tegelikult ehitussektoris võiks tootlikkus olla suurem, kui see on. Ja seetõttu kaks aastat tagasi, kui toimus valitsuse vahetus, sai majandusministeeriumis ehitusvaldkonda tugevdatud. Ehitusvaldkond sai üheks ettevõtlusministri vastutusalaks. Tema toetamiseks hakkas eraldi ehitusvaldkonna asestantslerina tööle Jüri Rass. Üks prioriteet on näiteks ehituse juurutamine: tõhustatakse ehitusettevõtete ja avaliku sektori vahelist suhtlust ning sektoris toimuvaid protsesse. Nii et kui tekib olukord, kus ehitajaid napib, siis tuleb lihtsalt tootlikkust suurendada. Aga üldiselt on suuri olulisi objekte, mis vajavad tööjõudu, arvestatud. Juba on ka esimesed positiivsed trendid näha. Ehitajad, kes aastate eest lahkusid ehitustöödele meie põhjanaabrite juurde ja said seal head ja usaldusväärset tööd, on naasmas, sest Eestis on nende oskuste järele taas nõudlus tekkinud.

13:41 Esimees Eiki Nestor

Taavi Rõivas, palun!

13:41 Taavi Rõivas

Aitäh! Kui lubate, siis kõigepealt üks tähelepanek. Peaminister tsiteeris siin üle-eelmist peaministrit kaheksa aasta tagusest ajast, mil ta kommenteeris ühte hoopis teist dokumenti. Selle tänavuse dokumendi kohta on teie väga lähedane erakonnakaaslane Raimond Kaljulaid öelnud umbes nii, et tegemist on miljonäride halaga. Igal juhul on see väga inetult öeldud. Nii et tasuks neid jutupunkte ühtlustada. Üldiselt mulle meeldib see seisukoht rohkem, et ettevõtjate arvamusi tasub kuulata. Aga küsimus Kadri Simsonile. Hea meel on kuulda, et ehitusvaldkonda tugevdati aseantsleri abil. Mul on meeles, et kui valitsus vahetus, siis te ütlesite, et teie kõige olulisem investeeringuprojekt, üks suur asi, mis majanduse kasvama paneb, on linnahalli renoveerimine. Minu küsimus on lihtne. Tallinna inimesena ma olen seal kandis sageli käinud ja ei ole veel ehitustöid märganud. Võib-olla on mul midagi jäänud märkamata. Kuidas teil läheb nende ehitustöödega?

13:42 Majandus- ja taristuminister Kadri Simson

Aitäh! Kuna te lubasite endale küsimuse sissejuhatuseks kõrvalepõike tööandjate manifesti juurde, siis ma kasutan seda pakutud võimalust. Eelmisel kolmapäeval oli mul väga sümpaatne kohtumine tööandjate keskliidu nõukoguga. Me tõepoolest võtame neid partneritena väga tõsiselt. Me oleme teinud mitmeid asju, mida eelmine valitsus ei võtnud isegi jutuks, see pälvis tollel silmast silma kohtumisel ka selget äramärkimist. Ja samamoodi me ka jätkame, mitte ainult suhetes tööandjatega, vaid ka näiteks töövõtjate esindusorganisatsioonide ehk ametiühingutega. Mis puutub linnahalli, siis linnahalli ehitus on minu hea kolleegi vastutusallas. Aga kui jutt on olulistest strateegilistest investeeringutest, siis ma pigem tooksin tähelepanu alla investeeringud olemasolevasse raudteevõrku ja ka neljarealist maanteed, mis ainult ei vähenda aegruumilisi vahemaid suuremate linnade vahel, vaid toovad liiklusesse ka turvalisust juurde. Linnahalli puhul, nii palju kui ma tean, tegeletakse praegu Euroopa Komisjonilt riigiabi teatisega seoses saabunud küsimustele vastamisega. Selle jaoks tuleb täiendada tasuvusanalüüsi, mille tegemisse on hankelepinguga kaasatud ka Ernst & Young. Täiendatud materjalid jõuavad Euroopa Komisjoni tagasi novembrikuus. Tegemist on väga nõudliku menetlusega, sest meil peab olema piisav selgitus, kuidas on turutõrge tekkinud. Tegelikult on lootust Euroopa Liidust riigiabi luba saada. See tuleneb varasematest kogemustest – teiste riikide sarnaseid projekte on toetatud. Ka meil on suure konverentsikeskuse puhul turutõrge olemas. Sellist konverentsikeskust, mis tooks Eestisse suurema lisandväärtusega turismivoo, meil praegu ei ole.

13:44 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

6. 13:44 Danske panga rahapesu uurimine

13:44 Esimees Eiki Nestor

Mart Helme küsib, peaminister Jüri Ratas vastab. Mart Helme, palun!

13:44 Mart Helme

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud peaminister! Te vastasite juba Danske pangaga seotud küsimustele, aga mind huvitab sellega seoses veel järgmine. Te ütlesite, et valitsus teeb kõik endast oleneva, et taoline olukord ei korduks. Mind huvitab, mida teeb valitsus selleks, et välja selgitada, kelle ebakompetentsuse, ametkondliku hoolimatuse või korrupsiooni tõttu oli niisugune olukord aastate jooksul üldse võimalik. Mind huvitab ka see, kas valitsus kavatab kogu sellega seotud dokumentatsiooni, kaasa arvatud kuriteoteated või muud pöördumised, mis tehti õigusorganite poole, välja nõuda, süstematiseerida ja välja selgitada, miks vajalikke menetlusi ei alustatud.

13:45 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, hea küsija! Ma nii palju veel lisan Jürgen Ligiga peetud debatile, et rahandusministri juhtimisel töötab meil rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise komisjon, kelle raport valmib oktoobris. Nii et tõesti, valitsus pöörab sellele väga halvale juhtumile – väga halvale nii maine kui sisu seisukohast – väga tõsist tähelepanu.

Vastates teie küsimusele, nagu ma vastasin ka eelmisele sellel teemal küsijale, ma arvan, et me peame nüüd olema nii targad, et kõik perioodil 2007–2015 tehtud valed sammud või tegemata sammud välja selgitada ja teada saada, miks see kõik nii kaua kestis. Tõsi, ma ei oska praegu midagi täpset öelda, aga on ju teada, et ka prokuratuur on selle juhtumi või kaasusega seoses alustanud mitut menetlust. Ma väga loodan, et päeva lõpuks – ükskõik, missugune see tulemus saab olema – selguvad kõik kitsaskohad. Selguvad asjad, mis tehti valesti. Ja ma ei näe küll mingisugust põhjust saadud infot kiivalt kinni hoida. Vastupidi, see tuleb teada anda pangandussektorile ja loomulikult ka Riigikogule. Ja Riigikogu ju tegeleb ise ka selle teemaga – õiguskomisjon tegeleb sellega minu teada väga tõsiselt. Nii et infovahetus, ütleksin ka, rahvusvaheline infovahetus on tähtis. See puudutab ju lõpuks ka iga indiviidi, kui selgub, et keegi, keda ta on usaldanud – ja panga puhul on usaldus kõige olulisem kriteerium –, on seda usaldust kuritarvitanud.

13:47 Esimees Eiki Nestor

Mart Helme, palun!

13:47 Mart Helme

Aitäh! No see kõlab kõik väga kenasti. Infovahetus on muidugi tore asi, aga ma ei saanud vastust, kas need dokumendid nõutakse välja, kas need dokumendid pannakse lauale ja nende alusel tehakse analüüs ja selgitatakse muu hulgas välja, miks justiitsministrite Michali ja Pevkuri ajal lõdvendati rahapesualaseid seadusi. Mind huvitab ka, kas valitsus – kuidas ma ütlen –, kas valitsus seostab rahapesu võimaluse ja pikaajalise kestvuse ka näiteks VEB Fondi küsimusega.

13:47 Peaminister Jüri Ratas

Ma tahan öelda veel kord, ma rõhutan seda oma positsioonilt, et see küsimus on praegu kogu aeg valitsuse laual. Me oleme seda arutanud ja me arutame seda homme edasi. Te küsite, kas kõik asjad selgitatakse välja detailideni. Jah, omalt poolt ma teen kõik selleks, et välja selgitada kogu detailne info selle kohta, kus on midagi valesti tehtud, kus kohas on olnud need, ütleme, haldus- või võimekuslüngad. Ma arvan, et see on nii tõsine probleem, nii tõsine mainekahju, et sellest tuleb õppida ja püüda targemana edasi minna. Nii et vastus on, et see on pidev protsess. Loomulikult, pangasektori, rahandussektori usaldusväärus on kõige olulisem, mida me pangaklientidele pakume. Ja Eesti riik peab PPA ja Finantsinspeksiooni kaudu valitsuse tasandil sellega tegelema. Lisaks on loodud ka mitu töörühma ja komisjoni. Nii et me kindlasti oma valmidust mitte lihtsalt ei deklareeri, vaid see on iga päev olemas.

13:49 Esimees Eiki Nestor

Urmas Kruuse, palun!

13:49 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Väga lugupeetud peaminister! Mind teeb murelikuks püsiv arusaam kahjustest, mida riik ise ei ole põhjustanud. Näiteks võib tuua okupatsioonikahjud – me justkui ise oleme ennast okupeerinud. Nüüd, see järgmine samm tähendab seda või teie juttu kuulates jääb mulje, et me oleme juba ette süüdi, vaatamata sellele, et meie Finantsinspeksioon tegi lõpliku ettekirjutuse ja tegi seda, mida ta pidi tegema. Tekib küsimus, kas me ei usalda neid institutsioone. Ja miks te nimetatud kommunikatsiooni käigus ei tegele ka valitsuse tasandil sellega, et võidelda PR-firmadega, kes oma tegevusega Eesti mainet kahjustavad? Ma ei saa sellest aru ja tahaksin teada, kas valitsusel on strateegilise kommunikatsiooni plaan tegutsemiseks, enne kui me tunnistame ennast mingis küsimuses süüdi.

13:50 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Mis tähendab, et tunnistame süüdi? Kui ma ütlen, et juhtunut tuleb uurida, et niisuguseid asju rohkem ei juhtuks, siis see ei tähenda enda süüdi tunnistamist. Vastupidi, see tähendab probleemide või valede tegude lätete juurde jõudmist. Ma ei tea, miks see on nii, aga kui keegi Reformierakonnast küsib, siis on mul kogu aeg selline tunne, et ma nagu soovin oma vastutusest kinni hoida. See ei ole ju 17 aastat nii keeruline olnud, aga kogu aeg te olite tegevusetud.

Te küsite strateegilise kommunikatsiooni kohta. No tõesti, võib-olla te ei mäleta seda. Kui teie olite valitsuse laua taga, siis ei olnud strateegilise kommunikatsiooni meeskonda Riigikantselei juures olemas. Oli üks inimene, kes sellega tegeles. Täna on see meeskond olemas, täna on see loodud. Te küsite, kas strateegilise kommunikatsiooni meeskond selle teemaga tegeleb. Jah, tegeleb – iga päev tegeleb! Tegeleb nii Eesti meediapildi kui rahvusvahelise meediapildi monitoorimisega, vastuste andmisega, intervjuude andmisega, nende ettevalmistamise ja info kogumisega. Ma saan praegu asjast lihtsalt nii aru, et meie kasutada on erinevad infovood. Ja see ei ole üldse etteheide teile.

Samas ma tahan öelda, et seegi asi oli tegelikult riigi tasandil lahendamata, see strateegilise kommunikatsiooni küsimus. Me näeme, et kahjuks niisugused rasked juhtumid ühel hetkel võivad riigis tekkida. Ja nüüd on see meeskond loodud. Nii et vastus on, et selle teemaga tegeleb strateegilise kommunikatsiooni meeskond, ma julgen öelda, et ligemale kümme inimest.

13:51 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

7. 13:51 Eelarve 2019 ja majanduskonjunktuur

13:51 Esimees Eiki Nestor

Enn Meri küsib, peaminister Jüri Ratas vastab. Enn Meri, palun!

13:51 Enn Meri

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud härra peaminister! Täna on ju pressikonverents olnud ja ma kardan, et see küsimus on teile juba võib-olla varem esitatud, aga lubage, ma esitan selle ka omalt poolt. Kui vaadata, mida siimaani on uue eelarve kohta öeldud, siis tundub, et eelarve on kerges puudujäägis. Eelarvenõukogu räägib 0,2%-st, võib-olla tegelik number on midagi muud, ma seda veel ei tea. Aga ma tean nii palju, et kuldne reegel makromajanduses teatavasti on, et tuleb koguda reserve headel aegadel ja kasutada neid siis, kui ajad nii head pole. Miks valitsus sel korral nii ei tee? Kas te ei näe, et on olemas ülekuumenemise risk, eriti meie ehitussektoris, nagu Külliki Kübarsepp juba varem viitas?

13:52 Peaminister Jüri Ratas

Suur tänu teile selle küsimuse eest! Tõesti, kui te lubate, siis täna võib valitsus eelarve auväärt Riigikogu poole teele saata. Ma saan aru, et teie küsimus on eelarve seisu kohta. Alustame siis 2018. aastast, kuna hetkel me vaatame seda aastat üle. Võib julgesti välja öelda, et 2018. aasta eelarve on nominaalses ülejäägis umbes 173 miljoni euro võrra ja see on ka ca 0,1% ulatuses struktuurses ülejäägis. Nüüd, kui vaadata aastaid 2019, 2020, 2021 ja 2022 – eelarveprotsessis me vaatame ka konkreetsele eelarveaastale järgnevat kolme aastat –, siis me näeme, et kõikidel aastatel see on struktuurses tasakaalus. Viimane aasta hetkeseisuga näitab, et eelarve on väikeses struktuurses ülejäägis ja kõikidel järgmistel aastatel on see nominaalses ülejäägis. Ehk teisisõnu, kui need keerulised sõnad kõrvale jätta, siis eelarve tehakse väga vastutustundlikult. Eelarve tehakse kindlasti selliselt, et tulevaste põlvete arvel me täna ei ela. Ja eelarve kindlasti tehakse selliselt, et see lahendab ära väga palju olulisi küsimusi, mis hetkel Eesti riigis on. Võtame siseturvalisuse, õpetajate palgad, kultuuritöötajate palgad, meie IT infrastruktuuri – need on kõik valdkonnad, mis on eelarves kajastatud. Võtame kas või kaitsekulutused – läbi aegade suurimad, 585 miljonit. Selline on meie eelarvepositsioon. Ja ma lõpetan sellega – te küsisite reservide kohta –, et minu meelest tuleb lähtuda lihtsast tõdemusest: võlg on võõra oma. Aastaks 2022 langeb Eestis võlakoormus 5,4%-ni SKT-st.

13:54 Esimees Eiki Nestor

Enn Meri, palun!

13:54 Enn Meri

Aitäh, härra esimees! Ma siis küsin, kas praegu toimuva ülekuumenemise mõjuga on riigi eelarvestrateegias arvestatud.

13:55 Peaminister Jüri Ratas

Kui rääkida ülekuumenemisest, siis punkt 1: Rahandusministeeriumi arvutused näitavad, et ülekuumenemise märke praegu ei ole. Punkt 2 on see, et kui te mõtlete ülekuumenemisele aastail 2008 ja 2009, mida me alati võrdluseks toome, siis selliseid näiteid praegu kindlasti ei ole. Eelarveprotsessi iseloomustab ju ka see, et eelarvenõukogu teeb alati omapoolse ekspertiisi ja annab oma hinnangu. Ka nende hinnangul sellist ülekuumenemist, mis oli kümme aastat tagasi, praeguses majandusruumis kindlasti ei paista.

Nüüd, ma tahan selle eelarve kohta öelda veel seda, et minu meelest tuleb rõhutada ettevõtjate väga suurt panust majanduskasvu tekitamisel ja ka Eesti tööinimeste panust. Teie ettevõtjana Saaremaalt kindlasti teate, kui keeruline on iga päev riske võtta. Teiselt poolt ma tahan öelda, et majanduskasv, mida me nägime eelmise aasta ca 4,6–4,7%, sellel aastal 3,5 ja järgmise aasta eelarve on tehtud majanduskasvuga 3%, et ma arvan, et valitsuse poole pealt ja riigi poole pealt ja Riigikogu poole pealt me peame kõik tegema, et see oleks jätkusuutlik, et see oleks kaasav ja ei ole ainult see tähtis, mis on

tabelites need numbrid. Nii et ma ütleksin, et selle eelarvega, kui te toote selle ülekuumenemise, siis on mitmed valdkonnad, mis tegelikult saavad ju võimenduse ja lahenduse. Võtame näiteks tervishoid, lisarahastus haigekassale, mis on nagu reaalne ravijärjekordade vähendamine (ca 40 miljonit). Lisarahastus kohalikele omavalitsustele, kes asuvad tegelikult meie inimestel kõige lähemal, kellest sõltub, kas tänav on valgustatud, kas tänav on pühitud, kuidas on sotsiaaltoetustega, kuidas on lasteaiakohtadega, ja ka kohalikud omavalitsused saavad võimenduse juurde. Lisaks ühistransport, mis saab kindlasti rahastust juurde. Aitäh!

13:57 Esimees Eiki Nestor

Urmas Kruuse, palun!

13:57 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt peaminister! Maaelukomisjonis me kuulsime, et Tallinna–Tartu ja põhimaanteedehituse eelarvestrateegias katteks pandud Euroopa Liidu vahendite tulemusreserv. Eelarvenõukogu on öelnud, et valitsus peaks eelarve koostamisel lähtuma ka struktuurset ülejäägist. Kas kõik need sammud, mida tehes te tegelikult teatud talupojaloogikat eirate, ei viita ikkagi sellele, et valitsus elab selgelt üle võimete ja katetena nähakse neid rahavoogusid, mida me täna väga selgelt ette ennustada ei saa?

13:57 Peaminister Jüri Ratas

Võtame kõigepealt selle tulemusreservi – millest jutt käib. Eeldus üldse on ju see, et me suudame kaasfinantseerida, suudame kõik valmis teha, projektid ellu viia. See on kõige alus. Kui te nüüd ütlete, et see on halb, kui me seda tulemusreservi või tulemuse võimalust kasutame, siis ma ei saa sellest ideoloogiast üldse aru. See on punkt üks. Edasi, teie ütlete, et me elame selle eelarvega üle oma võimete. Mina ütlen teile, et see eelarve on tehtud struktuurset tasakaalus. Mina ütlen teile, et meie võlakoormus väheneb. Mina ütlen teile, et selle perioodi lõpus näitab see eelarve struktuurset ülejääki. Seega ma väidan, et teie väide, et me elame üle oma võimete, on vale. Vastupidi, me praegu, heal ajal teeme kõik selleks, et Eesti võlakoormust vähendada. See muidugi ei tähenda seda, et teatud debatte ei võiks pidada. Näiteks võiks pidada debatti taristu väljaehitamise üle Eestimaal. Kui me soovime Tallinna–Tartu, Tallinna–Narva, Tallinna–Pärnu ja lääne suunas ühendusi parandada, siis seda debatti võiks täiesti eraldi pidada, kuidas me siis need taristud välja ehitame. See, et taristuid ehitada välja järgmised 20–30 aastat, ei ole minu arvates lahendus. Me näeme ka järgmisel aastal konkreetselt ette teatud teelõigud, mis me soovime välja ehitada eeskätt liiklusohutust silmas pidades. Jah, need maksavad suurusjärgus 15 miljonit, aga me teame, et nendel teelõikudel on sellel sajandil traagiliselt moel kahjuks hukkunud mitmeid inimesi.

13:59 Esimees Eiki Nestor

Austatud peaminister, austatud ministrid! Kõik seitse küsijat on saanud oma küsimused esitatud. Minu meelest oli hoogne ja perfektne infotund. Kell on 14.00. Infotund on lõppenud.